Bizalomvédelem és jogbiztonság elve

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2005. június 7. (*)

„A villamos energia belső piaca – Elsőbbségi hozzáférés a határokon átnyúló villamosenergia-szállító hálózathoz – Korábban általános gazdasági érdekű szolgáltatás teljesítésével megbízott vállalkozás – A piacliberalizációt megelőzően fennálló hosszútávú szerződések – 96/92/EK irányelv – Hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve – Bizalomvédelem és jogbiztonság elve”

A C-17/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában amelyet a College van Beroep voor het bedrijfsleven (Hollandia) a Bírósághoz 2003. január 16-án érkezett 2002. november 13-i határozatával terjesztett elő, az előtte

a Vereniging voor Energie, Milieu en Water,

az Amsterdam Power Exchange Spotmarket BV,

az Eneco NV

és

a Directeur van de Dienst uitvoering en toezicht energie

között,

a NederlandsElektriciteit Administratiekantoor BV, korábban Samenwerkende ElektriciteitsProduktiebedrijven NV

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans és A. Rosas (előadó) tanácselnökök, J.-P. Puissochet és U. Lõhmus bírák,

főtanácsnok: C. Stix-Hackl,

hivatalvezető: M.-F. Contet főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. június 29-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Vereniging voor Energie, Milieu en Water képviseletében I. VerLoren van Themaat és M. het Lam, advocaten,

– az Amsterdam Power Exchange Spotmarket BV képviseletében P. W. A. Goes, advocaat,

– az Eneco NV képviseletében J. J. Feenstra, advocaat,

– a Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV képviseletében J. de Pree és Y. de Vries, advocaten,

– a holland kormány képviseletében H. G. Sevenster, meghatalmazotti minőségben,

– a francia kormány képviseletében G. de Bergues és C. Lemaire, meghatalmazotti minőségben,

– a finn kormány képviseletében T. Pynnä és A. Guimaraes-Purokoski, meghatalmazotti minőségben,

– a norvég kormány képviseletében K. B. Moen és I. Djupvik, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében H. Støvlbæk, M. van Beek és A. Bouquet, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. október 28-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egyrészt az EK 86. cikk (2) bekezdésének, másrészt a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997., L 27., 20. o., a továbbiakban: irányelv) 7. cikke (5) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a Vereniging voor Energie, Milieu en Water, az Amsterdam Power Exchange Spotmarket BV, az Eneco NV vállalkozások és a Directeur van de Dienst uitvoering en toezicht energie (az energiaágazati végrehajó és ellenőrző szolgálat igazgatója, a továbbiakban: DTE vagy hálózatkezelési ellenőr) között ez utóbbi azon határozata miatt folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, mellyel a jogvita kezdetének időszakában elsőbbséggel a Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV (a továbbiakban: NEA), korábban Samenwerkende ElektriciteitsProduktiebedrijven NV (a továbbiakban: SEP) részére tartotta fenn a határokon átnyúló hálózat egy részét villamos energia Hollandiába való importja céljából

Jogi háttér

A közösségi jog

3 Az irányelv az Európai Közösségben a villamosenergia-piac liberalizációjának második szakaszát jelzi. Második preambulumbekezdése szerint célja a villamos energia belső versenypiacának létrehozása.

4 Negyedik preambulumbekezdése értelmében „a villamos energia belső piacának kialakítása különösen fontos a hatékonyság növelése érdekében a villamos energia előállítása, szállítása és elosztása terén, ugyanakkor növeli az ellátás biztonságát és az európai gazdaság versenyképességét […]”.

5 Ötödik preambulumbekezdése értelmében „a villamos energia belső piacát fokozatosan kell kialakítani azért, hogy a villamosenergia-ipar rugalmasan és rendezetten alkalmazkodhasson

új környezetéhez és figyelembe lehessen venni, hogy a villamosenergia-rendszerek jelenleg egymástól eltérő módon szerveződnek”.

6 Az irányelv huszonötödik preambulumbekezdése leszögezi, hogy „valamennyi alaphálózatot központi irányítás és ellenőrzés alá kell vonni, hogy a termelők és fogyasztóik érdekében biztosítható legyen a rendszer biztonsága, megbízhatósága és hatékonysága; […] ezért ki kell jelölni egy alaphálózati rendszerirányítót, amely a hálózatot üzemelteti, karbantartja és szükség esetén fejleszti; […] az alaphálózat rendszerirányítójának tárgyilagos, átlátható és megkülönböztetés mentes [helyes fordítás: és hátrányos megkülönböztetéstől mentes] viselkedést kell tanúsítania”.

7 Ezen irányelv utolsó preambulumbekezdése kimondja: „ez az irányelv a liberalizáció további szakaszát jelenti; […] a tagállamok között a villamosenergia-kereskedelemben bizonyos akadályok ezen irányelv hatálybalépése után is megmaradnak; […] ezért a tapasztalatok figyelembevételével javaslatokat lehet tenni a villamos energia belső piaca működésének javítására [helyes fordítás: ezért a villamos energia belső piaca működésének javítására a megszerzett tapasztalatok figyelembevételével lehet javaslatokat tenni]”.

8 Az irányelv „Az alaphálózat működése” című 4. fejezetében található a 7. cikk, mely ekként rendelkezik:

„(1) A tagállamok vagy a tagállam által felkért, alaphálózattal rendelkező vállalkozások a hatékonyság és a gazdasági egyensúly szempontjainak figyelembevételével meghatározott időtartamra rendszerirányítót jelölnek ki, amely felelős az adott területen lévő alaphálózat és a más rendszerekhez tartó rendszerösszekötők üzemeltetéséért, karbantartásáért és szükség esetén fejlesztéséért, hogy az ellátás biztonsága biztosított legyen.

(2) A tagállamok biztosítják azoknak a műszaki szabályoknak a kidolgozását és kihirdetését, amelyek meghatározzák a termelőlétesítmények, elosztó rendszerek, közvetlenül csatlakozó fogyasztói berendezések, rendszerösszekötők és közvetlen vezetékek köreinek rendszerhez való csatlakoztatására vonatkozó minimális műszaki tervezési és üzemeltetési követelményeit. Ezek a követelmények a rendszerek együttműködtethetőségét biztosítják, tárgyilagosak és megkülönböztetéstől [helyes fordítása: hátrányos megkülönböztetéstől] mentesek. Ezekről a műszaki szabványok és szabályzatok területén történő tájékoztatási eljárás megállapításáról szóló, 1983. március 28-i 83/189/EGK tanácsi irányelv 8. cikkének megfelelően értesítik a Bizottságot.

(3) A rendszerirányító felelős a rendszerben történő energiaáramlás irányításáért a többi összekapcsolt rendszerrel történő csere figyelembevételével. Ebből a célból a rendszerirányító felelős a biztonságos, megbízható és hatékony villamosenergia-rendszer biztosításáért, továbbá ezzel összefüggésben az összes szükséges kiegészítő szolgáltatás elérhetőségéért.

[…]

(5) A rendszerirányítója nem tehet különbséget [helyes fordítása: a rendszerirányító nem tehet hátrányos megkülönböztetést] a rendszerhasználók, vagy azok csoportjai között, különösen nem saját leányvállalatai, illetve részvényesei javára.

[…]”

9 Az irányelv „A hálózati hozzáférés szervezése” című 7. fejezetében lévő 16. cikkének első mondata akként rendelkezik, hogy a tagállamok a szerződésen alapuló hálózati hozzáférés és a kizárólagos vásárló eljárás közül választhatnak. Ugyanezen cikk második mondata értelmében „mindkét eljárás esetében tárgyilagos, átlátható és megkülönböztetéstől mentes feltételeknek megfelelően kell eljárni” [helyes fordítás: mindkét eljárást tárgyilagos, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes szempontoknak megfelelően kell alkalmazni].

10 Az irányelv 24. cikkének (1) és (2) bekezdése ekként rendelkezik:

„(1) Azok a tagállamok, amelyekben az irányelv hatálybalépése előtt nyújtott kötelezettségvállalásokat, vagy üzemeltetési garanciákat ezen irányelv rendelkezései következtében nem lehet betartani, átmeneti szabályozást kérelmezhetnek, amelyet a Bizottság adhat meg számukra többek között az érintett rendszer méretének, a rendszer összekapcsolási szintjének és a villamosenergia-ipar szerkezetének figyelembevételével. A Bizottság a határozathozatal előtt a bizalmasság tiszteletben tartása mellett tájékoztatja a tagállamokat ezekről a kérelmekről. A határozatot az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában kell közzétenni.

(2) Az átmeneti szabályozás korlátozott időtartamú és az (1) bekezdésben említett kötelezettségvállalások vagy garanciák lejártához kapcsolódik. Az átmeneti szabályozás során a tagállamok eltérhetnek ezen irányelv IV., VI. és VII. fejezetétől. Az átmeneti szabályozás iránti kérelmekről ezen irányelv hatálybalépését követően legkésőbb egy éven belül értesíteni kell a Bizottságot.”

A nemzeti szabályozás

11 A villamos energia előállításáról, importjáról, szállításáról és eladásáról szóló, 1989. november 16-i törvény (Elektriciteitswet, Staatsblad 1989., 535. o., a továbbiakban: EW 1989) 2. cikke értelmében az erre kijelölt társaságot (a továbbiakban: kijelölt társaság), a koncesszió jogosultjaival együtt, a villamosenergia-közműhálózat megbízható és hatékony működésének a lehető legkisebb és a közösség szempontjából indokolt költségek melletti felügyeletével bízták meg.

12 Az EW 1989 34. cikke értelmében egyedül a kijelölt társaság volt jogosult arra, hogy Hollandiába nyilvános forgalmazás céljára elektromos energiát importáljon.

13 Az EW 1989 35. cikke értelmében e társaság nem volt jogosult arra, hogy a hatáskörrel rendelkező miniszter jóváhagyása nélkül elektromos energia nyilvános forgalmazás céljára történő importjára irányuló szerződést kössön. A hatáskörrel rendelkező miniszter a jóváhagyást csak akkor tagadhatta meg, ha ezt a megfelelő villamosenergia-ellátás érdeke szükségessé tette.

14 Az EW 1989 2., 34. és 35. cikkei értelmében kijelölt társaság az SEP volt, melynek jogutódja 2001. január 1. óta az NEA.

15 A villamos energia előállításáról, szállításáról és szolgáltatásáról szóló, 1998. július 2-i törvény (Elektriciteitswet, Staatsblad 1998., 427. o., a továbbiakban: EW 1998) célja az irányelv átültetése volt, és 1999. július 1-ével hatályon kívül helyezte az EW 1989-et.

16 Az EW 1998 hatályba lépése után az SEP a nagyfeszültségű hálózat kezelését átadta leányvállalatának, a TenneT BV-nek (a továbbiakban: TenneT). E hálózat tulajdonjogát 2001-ben a Saranne BV-re (a továbbiakban: Saranne) ruházták át, mely szintén az SEP leányvállalata. Ugyanebben az évben az állam lett a TenneT, majd a Saranne tulajdonosa.

17 AZ EW 1998 16. cikke értelmében a TenneT célja többek között e hálózat kiépítése, fenntartása, megbízhatóságának és biztonságának biztosítása, elégséges tartalékkapacitás biztosítása és a Hollandiába importált és a Hollandiából exportált áram szállítása harmadik személyek részére.

18 Az EW 1998 24. cikke értelmében a rendszerirányító hátrányos megkülönböztetéstől mentes feltételekkel köteles a villamos energia termelői, közvetítői, szállítói és vevői részére hozzáférést biztosítani a rendszerhez.

19 A rendszerirányítás és a rendszerirányító felügyeletét az EW 1998 alkalmazásával a DTE-re ruházták. A DTE szervezetileg a gazdasági miniszter alárendeltségében áll, aki egyedi vagy általános irányelveket intézhet hozzá.

20 Többek között az EW 1998 36. cikke értelmében a DTE a rendszerirányító javaslatára megállapítja a rendszerhez való hozzáférés feltételeit.

21 Így a DTE 1999. november 12-i határozatával elfogadta a határokon átnyúló villamosenergia-szállító rendszer kezelésére vonatkozó feltételeket (a továbbiakban: hálózati kódex).

22 Többek között a hálózati kódex 5. fejezetének 5.6.4. és 5.6.7. pontja értelmében a 2000. évre a nemzetközi hálózatban rendelkezésre álló 3200 MW-ból 1500 MW villamos energia importkapacitást elsőbbséggel az SEP-nek tartottak fenn az SEP által az EW 1989 35. cikkének megfelelően megkötött adásvételi szerződések tárgyát képező villamos energia szállítására.

23 Három villamosenergia-adásvételi szerződésről van szó, melyeket az SEP az EW 1989 2. cikkében írt feladatait teljesítendő kötött.

24 E szerződések a következők:

– 1989-ben az Électricité de France-szal 2002. március 31-ig évi 600 MW és 2002. április 1-től 2009. március 31-ig évi 750 MW adásvételéről kötött szerződés;

– 1989-ben a Preussen Elektra AG-vel 2005. december 31-ig 300 MW adásvételéről kötött szerződés;

– 1990-ben a Vereinigte Elektrizitätswerke Westfalen AG-vel 2003. március 31-ig évi 600 MW adásvételéről kötött szerződés (a három szerződés együtt a továbbiakban: az SEP nemzetközi szerződései).

25 Ezt követően a villamosenergia-termelő ágazatról szóló, 2000. december 21-i átmeneti törvény (Overgangswet elektriciteitsproduktiesector, Staatsblad 2000., 607. o., a továbbiakban: Overgangswet 2000) kifejezetten szabályozta az éves elsőbbségi határon átnyúló villamosenergia-szállító kapacitás SEP-nek való nyújtását.

26 E törvény 13. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Az országos nagyfeszültségű rendszer irányítója a villamos energia szállítására kijelölt vállalkozásnak kérelmére 2005. március 31-ig legfeljebb 900 MW-ot, 2005. április 1-től 2009. március 31-ig legfeljebb 750 MW-ot nyújt, ha a szállítás célja az egyfelől a kijelölt társaság, másfelől az Électricité de France, a Preussen Elektra AG és a Vereinigte Elektrizitätswerke Westfalen AG által 1989. és 1990. között kötött szerződések 1998. augusztus 1-jei állapot szerinti teljesítése, és amennyiben e szerződések még hatályosak.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

27 Az alapeljárás felperesei a hálózati kódex 5. fejezetének DTE általi elfogadása ellen panasszal éltek.

28 A DTE 2000. július 17-i határozatával e panaszt elutasította. Elismerte, hogy az SEP-nek biztosított elsőbbségek a villamosenergia-piac megfelelő működésére nézve hátrányosak. Azt is kifejtette, hogy Hollandiában a hatékony villamosenergia-piaci verseny eléggé korlátozott, olyannyira, hogy a versenyben gyakorlatilag csak külföldön termelt villamos energiával lehet részt venni. Ezzel összefüggésben emlékeztetett arra, hogy a határon átnyúló szállítási kapacitás 3200 MW, és hogy ennek növelése költséges lenne. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a fenntartás az SEP még le nem járt nemzetközi szerződéseinek időtartamára az importlehetőségek és így a villamosenergia-kereskedelmi lehetőségek komoly korlátozását okozza a piac többi szereplője számára.

29 A DTE azonban azzal indokolta elutasító határozatát, hogy hosszútávú szerződésekről van szó, melyeket az SEP az akkor hatályos jogszabályoknak megfelelően és az EK 86. cikk szerinti általános gazdasági érdekű szolgáltatást teljesítve kötött. Másrészt az EW 1998 egyetlen olyan rendelkezést sem tartalmaz, amely e szerződések érvényességét kétségbe vonná, úgyhogy azokat teljesíteni kell. A meglévő szerződések felbontása a felek

jogbiztonságának elfogadhatatlan veszélyeztetése lenne és komoly vagyoni kárt okozna. Valamint e szerződések teljesítése nem köti le a teljes nemzetközi szállítókapacitást.

30 Az alapeljárás felperesei a DTE határozatát keresettel támadták meg a College van Beroep voor het bedrijfsleven előtt. Arra hivatkoztak, hogy e jogi aktus meghozatala sérti az EK 28., EK 81., EK 82. cikket és az EK 86. cikk (2) bekezdését, az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésében és az EW 1988 24. cikkében írt hátrányos megkülönböztetés tilalma és tárgyilagosság elvét. A határozat sérti a villamosenergia-kereskedelem fejlesztése előnyben részesítésének az utóbbi törvény 36. cikke szerinti elvét is. E felperesek előadták továbbá, hogy a hálózati kódex elosztási módszerét „műszaki szabálynak" kell minősíteni és ezért azt a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 1983. március 28-i 83/189/EGK tanácsi irányelvnek (HL L 109., 8. o.) megfelelően be kellett volna jelenteni a Bizottságnak.

31 E körülmények között a College van Beroep voor het bedrijfsleven eljárását felfüggesztette és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) a) Lehet-e az EK 86. cikk (2) bekezdésére hivatkozni indokolásul, ha korábban általános gazdasági érdekű szolgáltatás teljesítésével megbízott és e minőségében bizonyos kötelezettségeket vállaló társaságnak e rábízott különleges feladat befejezte után is biztosítják azokat az egyedi jogokat, amelyek e kötelezettségek teljesítését lehetővé teszik?

b) Igenlő válasz esetén: a kérdéses vállalkozás részére tíz éven keresztül a nemzetközi villamosenergia-szállító hálózat kapacitása felének-negyedének (csökkenő mértékű) elsőbbségi fenntartását kimondó szabályozás nem érvénytelen-e mégis, ha

– nem arányos az általa szolgált (köz)érdekkel;

– a Közösség érdekeivel ellentétes mértékben érinti a kereskedelmet?

2) a) Akként kell-e értelmezni az [irányelv] 7. cikkének (5) bekezdését, hogy az abban szereplő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve csupán annyit jelent, hogy a rendszerirányító a műszaki előírásokon keresztül nem tehet hátrányos megkülönböztetést a hálózathoz való hozzáférés terén?

Adott esetben e rendelkezés értelmében műszaki előírásnak kell-e minősíteni a nemzetközi villamosenergia-szállító kapacitás elosztási módszerét?

b) Ha az elosztási módszert műszaki előírásnak kell minősíteni, vagy ha az [irányelv] 7. cikkének (5) bekezdése nem csupán a műszaki előírásokra vonatkozik, akkor megfelel-e az e cikkben írt hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének a nemzetközi szállítási kapacitást elsődlegesen a különleges közfeladat keretében kötött szerződések szükségletei szerint elosztó szabályozás?

A második kérdésről

32 Az elsőként vizsgálandó második kérdésével a kérdéseket előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a hátrányos megkülönböztetésnek az irányelv 7. cikke (5) bekezdésében előírt tilalmával ellentétesek-e a hálózati kódex 5.6.4. és 5.6.7. pontjához, valamint az Overgangswet 2000 13. cikkének (1) bekezdéséhez (a továbbiakban: kérdéses intézkedések) hasonló intézkedések, melyek elsődlegesen az SEP-nek juttatják a villamosenergia-importkapacitás egy részét avégett, hogy az teljesíthesse azokból a szerződéseiből eredő kötelezettségeit, amiket akkor kötött, amikor a villamosenergia-közműhálózat megbízható és hatékony működésének a lehető legkisebb és a közösség szempontjából indokolt költségek melletti felügyeletével volt megbízva.

33 Először is meg kell állapítani, hogy az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése a nemzeti villamosenergia-szállító hálózat rendszerirányítójára vonatkozik (a C-128/03. és C-129/03. sz. AEM és AEM Torino ügyben 2005. április 14-én hozott ítélet [az EBHT-ben még nem

tették közzé] 56. pontja). Nyilvánvaló ugyan, hogy a DTE által kiadott hálózati kódex a holland villamosenergia-hálózat rendszerirányítójának, a TenneTnek nem tulajdonítható, a kérdést előterjesztő bíróság azonban e rendelkezés hatályáról kérdezi a Bíróságot.

34 Az EK 234. cikk által létrehozott, a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés keretében egyedül az ügyben eljáró nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira figyelemmel megítélje mind az előzetes döntéshozatal szükségességét ítéletének meghozatala szempontjából, mind pedig a Bíróság elé terjesztendő kérdések jelentőségét. A Bíróság csak akkor utasíthat el nemzeti bíróság által előterjesztett valamely kérdést, ha nyilvánvaló, hogy a közösségi jog kért értelmezésének semmiféle köze nincs a valósághoz vagy az alapeljárás céljához, illetve ha a kérdés általános vagy hipotetikus (lásd többek között a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4921. o] 59-61. pontjait, a C-369/95. sz. Somalfruit és Camar ügyben 1997. november 27-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-6619. o.] 40-41. pontjait és a C-36/99. sz. Idéal tourisme ügyben 2000. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-6049. o.] 20. pontját).

35 Az alapügyben úgy tűnik, hogy a rendszerirányító konkrét intézkedéseket tett, melyekkel a hálózati kódex 5.6.4. és 5.6.7. pontjai alkalmazásával az alapügy legalább egy felperesének, az Eneco NV-nek megtagadta a hálózathoz való hozzáférést. Ezért a kérdéseket előterjesztő bíróság megalapozottan vélte úgy, hogy az alapügy eldöntéséhez az irányelv 7. cikke (5) bekezdésének értelmezése szükséges. E rendelkezést így ezen 5.6.4. és 5.6.7. pontra figyelemmel kell értelmezni.

36 Annyiban, amennyiben az alapeljárás tárgyát nem a rendszerirányítónak tulajdonítható állami intézkedések képezik, utalni kell az irányelv 16. cikkére is. E rendelkezésből ugyanis az következik, hogy a hálózati hozzáférés szervezésénél a tagállamok a szerződésen alapuló hálózati hozzáférés és a kizárólagos vásárló eljárás közül választhatnak, mindkét eljárást tárgyilagos, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes szempontoknak megfelelően kell alkalmazni (a fent hivatkozott AEM és AEM Torino ítélet 57. pontja). Így e 16. cikk a tagállamoknak a hálózati hozzáférés hátrányos megkülönböztetést megvalósító szervezését megtiltja.

37 Az Overgangswet 2000 13. cikkének (1) bekezdését, miszerint 2001-ben és az azt követő években a rendszerirányító az SEP-nek elsőbbségi hozzáférést nyújt a határon átnyúló villamosenergia-szállító hálózathoz , az alapügy keresetének benyújtása után alkották meg. E rendelkezést tehát a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az irányelv 16. cikkében előírt elvéhez mérve kell vizsgálni.

38 Az irányelv 7. cikke (5) bekezdésének tárgyi hatályáról szólva, e rendelkezés az alapügy felpereseinek álláspontja szerint nem korlátozódik a műszaki előírásokra, hanem a kérdéseshez hasonló intézkedéseket is tiltja.

39 A holland, a francia, a finn és a norvég kormány, valamint a Bizottság szintén arra hivatkoznak, hogy az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése nem csupán a műszaki előírásokra alkalmazandó. Úgy vélik azonban, hogy a kérdéses intézkedések nem minősülnek e rendelkezés által tiltott hátrányos megkülönböztetésnek.

40 Ezzel szemben az NEA álláspontja szerint, mivel az irányelv 7. cikkének többi bekezdése a műszaki előírásokra vonatkozik, ebből az következik, hogy annak (5) bekezdése is csak a műszaki előírásokra vonatkozik. A kérdéses intézkedések nem minősíthetők műszaki intézkedésnek, ezért nem tartoznak az irányelv 7. cikke (5) bekezdésének tárgyi hatálya alá.

41 Valamely közösségi jogi előírás értelmezésekor nem csupán annak szövegét kell figyelembe venni, hanem összefüggéseit és az általa alkotott szabályozás céljait is (lásd többek között a 292/82. sz. Merck-ügyben 1983. november 17-én hozott ítélet [EBHT 1983., 3781. o.] 12. pontját, a 337/82. sz. St. Nikolaus Brennerei ügyben 1984. február 21-én hozott ítélet [EBHT 1984., 1051. o.] 10. pontját és a C-223/98. sz. Adidas-ügyben 1999. október 14-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-7081. o.] 23. pontját).

42 Egyrészt az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése általánosan van megfogalmazva, a rendszerirányító számára megtilt bármely „hátrányos megkülönböztetést a

rendszerhasználók vagy azok csoportjai között”. E rendelkezés szövege tehát nem tartalmaz semmiféle olyan jelzést, amely a műszaki előírásokra leszűkített értelmezést támogatná.

43 Másrészt, az irányelv 7. cikkének összefüggéseiből adódóan sem szűkíthető annak (5) bekezdése a műszaki előírásokra. Ugyanis már ugyanezen cikk (2) bekezdése is kimondja, hogy a műszaki előírásoknak hátrányos megkülönböztetéstől menteseknek kell lenniük. Márpedig, ha a hátrányos megkülönböztetés (5) bekezdésben írt tilalma a műszaki előírásokra korlátozódna, akkor a (2) bekezdés szabályának semmi értelme nem lenne.

44 Harmadrészt, az irányelv céljairól szólva, annak huszonötödik preambulumbekezdése – a műszaki előírásokra való korlátozás nélkül – kimondja, hogy a rendszerirányítónak „tárgyilagos, átlátható és megkülönböztetés mentes [helyes fordítása: és hátrányos megkülönböztetéstől mentes] viselkedést kell tanúsítania”.

45 A kifejtettekre tekintettel az a következtetés vonható le, hogy az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése nem csak a műszaki előírásokra vonatkozik, hanem akként kell értelmezni, hogy hatálya valamennyi hátrányos megkülönböztetésre kiterjed.

46 Ugyanez a következtetés adódik az irányelv 16. cikkéről szólva is. A hátrányos megkülönböztetés ott előírt és általánosságban megfogalmazott tilalma ugyanis ugyanezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdésére figyelemmel értendő, miszerint a tagállamok tartózkodnak a villamosenergia-ipari vállalkozások közötti, jogaikat és kötelezettségeiket érintő hátrányos megkülönböztetéstől.

47 Azt a kérdést illetően, hogy az irányelv megsértésének minősülnek-e a kérdéses intézkedések, emlékeztetni kell arra, hogy az irányelv rendelkezései, melyek azt követelik meg, hogy a hálózathoz való hozzáférés végrehajtása során a rendszerirányító és az állam magatartása hátrányos megkülönböztetéstől mentes legyen, az egyenlőség általános elvének különös kifejeződései (lásd a fent hivatkozott AEM és AEM Torino ítélet 58. pontját, valamint ehhez hasonlóan, az EK-Szerződés 40. cikke (3) bekezdésének második albekezdését [módosítást követően az EK 34. cikk (2) bekezdésének második albekezdése] illetően a C-280/93. sz. Németország kontra Tanács ügyben 1994. október 5-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-4973. o.] 67. pontját és a harmadik államok által dömpingelt import elleni védekezéssel kapcsolatban a C-422/02. P. sz. Europe Chemi-Con (Deutschland) kontra Tanács ügyben 2005. január 27-én hozott ítélet [az EBHT-ben még nem tették közzé] 33. pontját).

48 A hátrányos megkülönböztetés közösségi jog alapelvei közé tartozó tilalma azt követeli meg, hogy a hasonló helyzeteket ne kezeljék eltérően, hacsak e megkülönböztetés objektíven nem igazolt (lásd többek között a fent hivatkozott Németország kontra Tanács ítélet 67. pontját).

49 A kérdéses intézkedések értelmében 2000-ben a 3200 MW nemzetközi villamosenergia-szállító kapacitásból 1500 MW-ot juttattak elsőbbséggel az SEP-nek, ami a rendelkezésre álló kapacitás 47%-ának felel meg. Az NEA részére elsőbbséggel fenntartott legnagyobb kapacitás az Overgangswet 2000 13. cikke (1) bekezdésének megfelelően 2001-től 2009. március 31-ig 750 MW, ami a rendelkezésre álló kapacitás 23,4%-ának felel meg. Mint azt az Eneco NV nem vitatottan állítja, a TenneT a kérdéses intézkedés alkalmazásával elutasította villamosenergia-importkapacitás iránti kérelmét, és emiatt nem teljesíthette a piacliberalizálást követően ügyfeleivel szemben vállalt villamosenergia-szállítási kötelezettségét. Következésképpen az SEP versenytársai komoly gazdasági hátrányt szenvedtek, annál is inkább, mert, mint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, Hollandiában a villamosenergia-szállítási versenyben gyakorlatilag csak külföldön termelt villamos energiával lehet részt venni.

50 Nyilvánvaló, hogy a villamosenergia-szállító hálózathoz a kérdéseshez hasonló intézkedések értelmében az SEP, majd az NEA részére biztosítotthoz hasonló elsőbbségi hozzáférés megkülönböztető bánásmódnak minősül.

51 Az NEA azonban, lényegében a holland és a francia kormány által támogatva, azt állítja, hogy helyzete nem hasonlítható a többi szolgáltatóéhoz. Az SEP nemzetközi szerződéseit ugyanis akkor kötötte, amikor a nagyfeszültségű hálózat és a rendszerösszekötők

tulajdonosa volt. E szerződéseket az EW 1989-en alapuló általános gazdasági érdekű feladat teljesítése keretében kötötték, céljuk Hollandia villamosenergia-ellátásának biztosítása volt az ésszerű áron történő viszonteladás érdekében.

52 A villamosenergia-piac liberalizálása előtt Hollandiában az SEP tulajdonképpen a villamosenergia-importra engedéllyel rendelkező és a villamosenergia-közműhálózat megbízható és hatékony működésének a lehető legkisebb és a közösség szempontjából indokolt költségek melletti felügyeletével, mint általános gazdasági érdekű feladattal megbízott egyetlen vállalkozás volt

53 A piacnak az irányelv átültetéséből következő liberalizációja folytán azonban az SEP elvesztette importmonopóliumát. Az importpiac megnyílt a versenytárs szolgáltatók előtt. Ekkortól, az EW 1998 hatálybalépésétől kezdve az SEP már nem volt e feladattal megbízva.

54 Fontos ezért azt vizsgálni, hogy a kérdéses intézkedések értelmében az SEP, majd az NEA határokon átnyúló villamosenergia-szállító hálózathoz való elsőbbségi hozzáférésében megnyilvánuló megkülönböztető bánásmód az irányelv szempontjából indokolt-e.

55 Az NEA, valamint a holland és a norvég kormány azt állítják, hogy e megkülönböztető bánásmódot az a körülmény igazolja, hogy az SEP feladata teljesítéséhez köteles volt hosszútávú szerződéseket kötni. E szerződéseket magas fix költség és viszonylag alacsony MW-onkénti ár jellemzi, ezért e szerződések komolyan büntetnék az NEA-t, ha elegendő határokon átnyúló szállítási kapacitás híján nem tudná a kikötött villamosenergia-mennyiségeket importálni. Ez indokolja, hogy e hálózat bizonyos kapacitását elsőbbséggel az NEA részére tartsák fenn.

56 Ennek az érvnek nem lehet helyt adni.

57 A liberalizáció egyes következményeinek enyhítése végett az irányelv 24. cikke bizonyos feltételek mellett átmeneti szabályozás alkalmazásának lehetőségét tartalmazza. E rendelkezés értelmében a tagállamok az irányelv 7. és 16. cikkét tartalmazó IV., illetve VII. fejezetétől eltérő szabályozást kérelmezhetnek, ha az irányelv hatálybalépése előtt nyújtott kötelezettségvállalásokat, vagy üzemeltetési garanciákat az irányelv rendelkezései következtében nem lehet betartani.

58 Az irányelv hatályba lépése előtti jogi összefüggésekből eredő különleges helyzetek kezelésére irányuló e különös rendelkezésre tekintettel az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése és 16. cikke szerinti hátrányos megkülönböztetés e különleges helyzetek figyelmen kívül hagyásával értékelendő.

59 Az irányelv 24. cikkének megfelelően a tagállamok eltérés iránti kérelmet legkésőbb az irányelv hatálybalépését követően egy évvel terjeszthetnek elő. Ugyanezen rendelkezés szerint a kérelemről a Bizottság határoz, többek között az érintett rendszer méretének, a rendszer összekapcsolási szintjének és a kérdéses állam villamosenergia-ipara szerkezetének figyelembevételével. Továbbá a Bizottság a határozathozatal előtt tájékoztatja a tagállamokat e kérelmekről, és a tagállamoknak módjuk van álláspontjuk közlésére. Végül az e cikk alapján esetleg engedélyezendő eltérések korlátozott időtartamra szólnak és a kérdéses kötelezettségvállalások vagy garanciák lejártához kapcsolódnak.

60 A Holland Királyság élhetett volna az irányelv 24. cikkével annak érdekében, hogy kellő időben ideiglenes mentességet kérjen annak 7. cikke (5) bekezdése és 16. cikke alól az SEP javára akként, hogy a határon átnyúló villamosenergia-szállító kapacitás egy részét elsőbbséggel e vállalkozásnak juttathassa. Azonban nem ezt tette, hanem az előírt határidő lejárta után az SEP által korábbi közszolgáltatói feladatkörében kötött szerződései teljesítéséből adódó pénzügyi veszteség részbeni megtérítésére irányuló kérelmet terjesztett elő (lásd a Hollandiának a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 24. cikkének megfelelően átmeneti szabályozás iránt előterjesztett kérelméről [nem hivatalos fordítás] szóló, 1999, július 8-i 1999/796/EK határozat [HL L 319., 34. o.] 44. pontját). A Holland Királyság tehát nem kért engedélyt a kérdéses intézkedésekre, a Bizottság pedig nem engedélyezhette a tervezett intézkedést, mert arról a határidő lejárta után értesítették.

61 Márpedig az irányelv 24. cikkében előírt eljárást, feltételeket és korlátokat megfosztaná az értelmüktől, ha megengednénk, hogy valamely tagállam egyoldalúan és ezen eljárást be nem tartva megkülönböztető bánásmódot alkalmazzon villamosenergia-importőrökkel szemben pontosan olyan megfontolások alapján, amelyek az irányelv 24. cikke értelmében indokolhatnák annak 7. cikke (5) bekezdésétől és 16. cikkétől való eltérést.

62 Egyfelől ugyanis az eltérő értelmezés az irányelv céljának figyelmen kívül hagyásával a monopolisztikus és zárt villamosenergia-piacból a nyílt és versenyző piac felé való átmenetet veszélyeztetné. A kérdéses intézkedések hatásukkal az új szolgáltatók piacra lépését komolyan veszélyeztetnék, sőt akadályoznák és a volt holland monopóliumot a többi szolgáltató versenyétől a közösségi jogalkotó által az irányelvben a villamosenergia-piac kiteljesítésének a korábbi jogszabályok idején vállat kötelezettségek védelmével való összeegyeztetése érdekében előírt határokon túlmenően kímélnék.

63 Másfelől, az eltéréseknek az irányelv 24. cikkében rögzített rendszere többek között az NEA-hoz hasonló helyzetben lévő volt állami monopóliumokkal szembeni egyenlő bánásmód biztosítására szolgál. Ezt az egyenlő bánásmódot veszélyeztetné, ha minden tagállamnak megengednénk, hogy az irányelv 24. cikkében előírt eljáráson és feltételeken kívül előnyben részesítsék volt monopóliumaikat az azok által a villamosenergia-piac liberalizációja előtt kötött hosszútávú szerződések teljesítésének biztosítása végett. Ez ellentétes lenne az irányelv tizenkettedik preambulumbekezdésében kifejezett céljával, miszerint „a hálózati hozzáférésnek a fennálló piaci szervezet természetétől függetlenül nyitottnak kell lennie és a tagállamok egyenértékű gazdasági eredményeihez, ennélfogva a piacok megnyitásának közvetlenül összehasonlítható szintjéhez és a villamosenergia-piacokhoz való hozzáférés közvetlenül összehasonlítható mértékéhez kell vezetnie”.

64 A holland kormány azonban azt állítja, hogy az irányelv 3. cikke (3) bekezdésének és 17. cikke (5) bekezdésének rendelkezései, melyek megengedik, hogy a rendszerirányító bizonyos körülmények között megtagadja a hálózati hozzáférést, azt bizonyítják, hogy egy bizonyos határon átnyúló villamosenergia-szállító kapacitás tartalékolása nem feltétlenül ütközik a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvébe. Hasonló érvelést ad elő a finn kormány az irányelv 8. cikkének (2) bekezdésére és 17. cikkének (5) bekezdésére hivatkozva, valamint a norvég kormány és a Bizottság, szintén ez utóbbi rendelkezésre és ugyanezen irányelv 3. cikkének (3) bekezdésére hivatkozva.

65 Az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése lehetővé teszi a tagállamoknak, hogy bizonyos feltételekkel eltérjenek az irányelv 5., 6., 17., 18. és 21. cikkeitől. Nem említi sem az irányelv 7., sem 16. cikkét. Így erre nem lehet az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésétől és 16. cikkétől való eltérés esetén hivatkozni.

66 Az irányelv 17. cikkének (5) bekezdése pedig azt mondja ki, hogy a rendszerirányító megtagadhatja a hálózati hozzáférést, ha nem rendelkezik elegendő kapacitással és kellően alátámasztott indokokkal és igazolásokkal szolgál. A jelen ítélet 56-62. pontjaiban kifejtett megfontolásokra tekintettel azonban az irányelv hatályba lépése előtti kötelezettségvállalások miatt, az irányelv 24. cikkében rögzített eljáráson kívül juttatott elsőbbségi hozzáférés nem tekinthető igazoltnak.

67 Az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése előírja:

„A szerződéses kötelezettségek – beleértve a versenytárgyalási előírásokból származó kötelezettségeket is – alapján történő villamosenergia-ellátás sérelme nélkül a termelőlétesítmények teherelosztását és a rendszerösszekötők alkalmazását olyan feltételek alapján határozzák meg [helyes fordítás: kell meghatározni], amelyeket a tagállam jóváhagyhat, és amelyek tárgyilagosak, megkülönböztetéstől [helyes fordítás: hátrányos megkülönböztetéstől] mentesen kerülnek kihirdetésre és alkalmazásra, hogy biztosítható legyen a villamos energia belső piacának megfelelő működése. E feltételek figyelembe veszik a meglévő termelőlétesítményekből, valamint a rendszerösszekötőkön keresztül érkező villamos energia gazdaságossági sorrendet és a rendszer műszaki korlátait.”

68 E rendelkezés sem közvetlenül, sem közvetetten nem korlátozza az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésében és 16. cikkében írt hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének tárgyi hatályát. Így erre eredményesen hivatkozni nem lehet.

69 Ebben az összefüggésben az irányelv Bizottság által felhozott harminckilencedik preambulumbekezdésére sem lehet eredményesen hivatkozni, miszerint az irányelv csupán a villamosenergia-piaci liberalizáció további szakaszát jelenti, és a tagállamok között a villamosenergia-kereskedelemben az irányelv hatálybalépése után is maradnak akadályok. E preambulumbekezdés nagyon általánosan fogalmaz, így az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésétől és 16. cikkétől való eltérést nem indokolhatja.

70 Ugyanez a helyzet az irányelv NEA által hivatkozott ötödik preambulumbekezdésével is, melynek értelmében a villamos energia belső piacát fokozatosan kell kialakítani. A liberalizáció fokozatossága abban áll, hogy a piacot a nagyfogyasztók számára 2000-ben, a közepes fogyasztók számára 2002-ben, míg végül minden fogyasztó számára 2004-ben kell megnyitni. E fokozatosság nyilvánul meg az irányelv 24. cikkének átmeneti és eltérő rendelkezéseiben is. Azonban ezen ötödik preambulumbekezdésre az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésétől és 16. cikkétől való eltérés nem alapítható.

71 E megfontolásokból az következik, hogy valamely szolgáltatónak az irányelv hatálybalépése előtti kötetezettségvállalásai miatt, de az irányelv 24. cikkében előírt eljárás betartása nélkül a határokon átnyúló villamosenergia-szállító hálózat egy részéhez nyújtott elsőbbségi hozzáférést az irányelv 7. cikke (5) bekezdésének és 16. cikkének értelmében hátrányos megkülönböztetésnek és így e cikkekkel ellentétesnek kell tekinteni.

72 Az NEA és a finn kormány azonban azt állítja, hogy az NEA-hoz hasonló szolgáltatónak a bizalomvédelem és a jogbiztonság elve alapján joga van az SEP nemzetközi szerződéseinek teljesítéséhez.

73 Igaz ugyan, hogy a bizalomvédelem elve a Közösség alapelvei közé tartozik (lásd többek között a C-104/97. P. sz. Atlanta kontra Európai Közösség ügyben 1999. október 14-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-6983. o.] 52. pontját és a C-37/02. sz. és C-38/02. sz. Di Leonardo és Dilexport-ügyben 2004. július 15-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-6945. o.] 70. pontját).

74 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a bizalomvédelem elvére bármely gazdasági szereplő hivatkozhat, ha valamely intézmény megalapozott várakozásokat kelt. Ha azonban az óvatos és tájékozott gazdasági szereplő képes az érdekeit érintő közösségi intézkedés meghozatalát előrelátni, akkor erre az elvre nem hivatkozhat ezen intézkedés elfogadása után (lásd többek között a fent hivatkozott Atlanta kontra Európai Közösség ítélet 52. pontját és a fent hivatkozott Di Leonardo és Dilexport ítélet 70. pontját).

75 A jelen ügyben a közösségi intézmények semmiféle olyan intézkedést nem tettek és semmiféle olyan magatartást nem tanúsítottak, amiből az 1989-ben és 1990-ben hatályos – a kérdéses szerződések megkötésekor irányadó – jogi helyzet további fennállása lett volna előrelátható.

76 Így különösen a Bíróság a C-157/94. sz. Bizottság kontra Hollandia ügyben 1997. október 23-án hozott ítéletében (EBHT 199., I-5699. o.) elutasította ugyan a Bizottság keresetét, mely annak megállapítására irányult, hogy az irányelv hatályba lépése előtti jogi helyzetben a holland szabályozás, közelebbről az SEP-nek kizárólagos villamosenergia-behozatali jogot biztosító EW 1989 az EK szerződés 37. cikkét (jelenleg, módosítást követően EK 31. cikk) sértette, azonban semmiképpen sem garantálta a közösségi jogszabályok változatlanul maradását.

77 Az irányelv egyébként a villamosenergia-piac liberalizálásához vezető meghirdetett folyamatnak csupán a második szakaszát jelenti; az első szakasz az átviteli hálózatokon keresztül történő villamosenergia-tranzitról szóló, 1990. október 29-i 90/547/EGK tanácsi irányelv (HL L 313., 30. o.) volt. Ez utóbbi irányelv első preambulumbekezdése szerint az Európai Tanács egymást követő ülésein elismerte az egységes belső energiapiac létrehozásának szükségességét. Továbbá a közösségen belüli villamosenergia-kereskedelem

növeléséről, mint a belső energiapiac megvalósításának alapvető eleméről szóló, 1989. szeptember 29-i közleményében [COM(89) 336 final], mely a 90/547 irányelv tervezetét kísérte, a Bizottság azt a lehetőséget is tekintetbe vette, hogy az állami vagy regionális monopóliumoknak fenntartott villamosenergia-szállító hálózatokat harmadik személyek rendelkezésére bocsássák, és szükségesnek vélte az import- és exportmonopóliumok megszüntetését (lásd e közlemény 2. és 52. pontját).

78 Így nem állítható az, hogy a közösségi intézmények az SEP-ben megalapozott elvárást keltettek a hollandiai importmonopólium fenntartását vagy a határokon átnyúló villamosenergia-szállító kapacitás elsőbbségi használati jogának a megkötött nemzetközi szerződések lejártáig való fennmaradását illetően.

79 Igaz ugyan, hogy a holland közhatalom olyan nemzeti jogszabályi keretet fogadott el, melyben az SEP a villamosenergia-közműhálózat megbízható és hatékony működésének a lehető legkisebb és a közösség szempontjából indokolt költségek melletti felügyeletének, mint általános gazdasági érdekű feladatnak a teljesítéséhez nemzetközi szerződéseket kötött. A tagállam azonban nem korlátozhatja a Közösséget a villamosenergia-piac liberalizálásának megkezdésében és folytatásában.

80 A jogbiztonság elve különösen azt követeli meg, hogy a jogalanyok számára hátrányos következményeket kiváltó szabályozás egyértelmű és pontos legyen és a jogalanyok annak alkalmazását előreláthassák (erről lásd a 328/85. sz. Bizottság kontra Írország ügyben 1987. december 15-én hozott ítéletet [EBHT 1987., 5041. o.], a C-143/93. sz. Van Es Douane Agenten ügyben 1996. február 13-án hozott ítélet [EBHT 1996., I-431. o.] 27. pontját és a C-63/93. sz. Duff és társai ügyben 1996. február 15-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-569. o.] 20. pontját).

81 Mint azt a Bíróság már kimondta, senki sem bízhat a jogszabály-módosítások teljes hiányában, hanem csak e módosítások végrehajtásának módját vonhatja kétségbe (lásd, az ingatlan bérbeadásához kötődő egyes költségek hozáadottérték-adóból való levonhatóságát megszüntető jogszabály-módosítással kapcsolatban a C-407/01. és C-7/02. sz. Gemeente Leusden és Holin Groep ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-5368. o.] 81. pontját. Ugyanígy a jogbiztonság elve nem a jogszabály-módosítások hiányát követeli meg, hanem azt, hogy a jogalkotó a gazdasági szereplők különleges helyzeteit figyelembe vegye és az új jogszabályok alkalmazását szükség szerint ahhoz igazítsa.

82 E tekintetben fontos hangsúlyozni, hogy az irányelv tartalmaz az SEP-hez hasonló gazdasági szereplők villamosenergia-piaci liberalizációval összefüggésben különleges helyzetének figyelembe vételét lehetővé tévő rendelkezéseket. Többek között az irányelv 24. cikke lehetőséget adott a tagállamoknak az irányelv hatálybalépése előtt nyújtott kötelezettségvállalásokat, vagy üzemeltetési garanciákat illetően az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésétől és 16. cikkétől való eltérésre. Márpedig a Holland Királyság e lehetőséggel nem élt (lásd az 1999/796 határozat 44. pontját).

83 A Bizottság azt állítja, hogy az irányelv nem tartalmaz kötelezettséget az SEP nemzetközi szerződéseihez hasonló szerződések felmondására. Ez a helyzet azonban nem engedi meg az irányelv szabályainak azzal az indokkal történő megszegését, hogy az e szerződések teljesítéséhez szükséges. Továbbá e szerződések felmondása az irányelvnek csupán közvetett és esetleges következménye. Az irányelv abban sem akadályozza meg az SEP-hez (jelenleg, 2001. óta NEA) hasonló szolgáltatókat abban, hogy Hollandián kívül eladják azt az áramot, amit nemzetközi szerződéseivel megvett.

84 Az NEA ezenkívül a villamos energia határokon keresztül történő kereskedelme esetén alkalmazandó hálózati hozzáférési feltételekről szóló, 2003. június 26-i 1228/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre (HL L 176., 1. o.) hivatkozik, többek között e rendelet mellékletében a „A hosszú távú szerződések helyzete” cím alatt található 2. pontra, miszerint „[a] meglévő hosszú távú szerződések megújításukkor nem biztosítanak elővásárlási jogot”. Az NEA álláspontja szerint e rendelkezésből az következik, hogy az e rendelet hatályba lépése előtt kötött szerződéseket teljesíteni kell.

85 Ez az érv az eddig kifejtett álláspontot nem változtat. Az alapügy tényállása szerinti időben hatályban még nem volt e rendelkezés ugyanis tökéletesen egybevág az irányelv 7. cikke (5) bekezdésének és 16. cikkének a jelen ítélet 56-62. pontjaiban írt értelmezésével és azt nem vonja kétségbe. Csupán megerősíti, hogy az e cikkektől az irányelv 24. cikke alapján engedélyezett eltérések időbeli hatálya nem haladhatja meg az irányelv hatályba lépése előtt kötött szerződések időtartamát.

86 E megfontolások azonban nem adnak választ arra a kérdésre, hogy az NEA-hoz hasonló vállalkozás a nemzeti jog alapján követelheti-e és mennyiben az esetlegesen azáltal keletkezett kárának megtérítését, hogy a holland hatóságok a kérdéses intézkedéseket illetően nem kértek az irányelv 24. cikke alapján eltérést.

87 Az eddig kifejtettekből az következik, hogy a felek és a Bírósághoz észrevételt előterjesztő érdekeltek által előadottakhoz hasonló körülmények nem tesznek lehetővé a bizalomvédelem elvére, sem a jogbiztonság elvére való eredményes hivatkozást.

88 A második kérdésre adandó válasz tehát a következő:

– az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése és 16. cikke nem csak a műszaki előírásokra vonatkozik, hanem e rendelkezéseket akként kell értelmezni, hogy hatályuk valamennyi hátrányos megkülönböztetésre kiterjed;

– e cikkekkel ellentétesek valamely vállalkozásnak elsőbbségi nemzetközi villamosenergia-szállító kapacitást juttató nemzeti intézkedések, származzanak akár a rendszerirányítótól, akár a hálózatkezelési ellenőrtől vagy a jogalkotótól, amennyiben ezeket az intézkedéseket az irányelv 24. cikke szerinti eljárásban nem engedélyezték.

Az első kérdésről

89 Első kérdésével a kérdéseket előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, akként kell-e értelmezni az EK 86. cikk (2) bekezdését, hogy az az alapügyben vitatottakhoz hasonló intézkedéseket igazolja.

90 A második kérdésre adott válaszra tekintettel az első kérdésre már nem kell választ adni.

A költségekről

91 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. cikkének (5) bekezdése és 16. cikke nem csak a műszaki előírásokra vonatkozik, hanem e rendelkezéseket akként kell értelmezni, hogy hatályuk valamennyi hátrányos megkülönböztetésre kiterjed.

2) E cikkekkel ellentétesek valamely vállalkozásnak elsőbbségi nemzetközi villamosenergia-szállító kapacitást juttató nemzeti intézkedések, származzanak akár a rendszerirányítótól, akár a hálózatkezelési ellenőrtől vagy a jogalkotótól, amennyiben ezeket az intézkedéseket a 96/92 irányelv 24. cikke szerinti eljárásban nem engedélyezték.

Aláírások

* Az eljárás nyelve: holland.